

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI

HOTĂRÂRE nr. 621

din 3 septembrie 2015

Prin Ordinul nr. 82/8.12.2014 al Inspectorului-șef al Inspecției Judiciare s-a stabilit efectuarea controlului care face obiectul prezentului raport, respectiv verificarea respectării dispozițiilor legale referitoare la modalitatea de instrumentare a cauzelor, precum și din perspectiva practicii instanțelor sub aspectul măsurilor dispuse pentru asigurarea recuperării prejudiciilor în dosarele penale având ca obiect anumite categorii de infracțiuni (spălare de bani, prevăzută de fostul art. 23 și actualul art. 29 din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului; evaziune fiscală, prevăzută de Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale; contrabandă, prevăzută de actualul art. 270 și 271 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României și infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prevăzute de art. 18 ind. 1 – 18 ind. 5 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție).

Verificările au vizat identificarea cauzelor având ca obiect respectivele categorii de infracțiuni, analiza modalității de derulare a procedurilor, prin raportare la durata afectată soluționării cauzelor și la motivele obiective și subiective care au determinat prelungirea în timp a procedurilor, măsurile luate pentru asigurarea recuperării prejudiciilor, respectiv prezentarea datelor referitoare la valoarea prejudiciilor în

respectivă cauze penale, analiza informațiilor specifice fiind realizată în mod distinct pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și celelalte curți de apel, pe de altă parte.

Analizând raportul de control nr. 2133/IJ/1275/DIJ/2015, privind respectarea dispozițiilor legale referitoare la modalitatea de instrumentare a cauzelor, precum și din perspectiva practicii judiciare a instanțelor judecătorești sub aspectul măsurilor dispuse pentru recuperarea prejudiciilor în dosarele penale având ca obiect anumite categorii de infracțiuni, Secția pentru judecatori reține următoarele:

Verificările efectuate la nivelul *Înaltei Curți de Casație și Justiție* au evidențiat faptul că pe rolul instanței supreme se aflau un număr total de 61 de dosare, în diferite faze procesuale și având ca obiect infracțiuni din categoria celor care au făcut obiectul controlului Inspecției judiciare.

Sub aspectul prejudiciilor înregistrate în respectivele cauze, acestea se situează între limita minimă de aproximativ 7000 de lei și limita maximă de peste 300.000.000 de euro.

În ceea ce privește aspectele legate de stadiul punerii în executare a dispozițiilor din hotărârile penale cu referire la despăgubiri, confiscare și măsuri asiguratorii, dat fiind faptul că aceste obligații nu incumbă *Înaltei Curți de Casație și Justiție*, întrucât nu este instanță de executare, nu au fost efectuate verificări în acest sens.

Referitor la modalitatea de instrumentare a cauzelor, din verificarea dosarelor de fond, apel, recurs și recurs în casație aflate pe rolul instanței supreme sau, după caz, soluționate de către *Înalta Curte de Casație și Justiție*, a reieșit faptul că instanța supremă a soluționat cauzele care constituie obiectul controlului cu respectarea normelor procedurale și regulamentare și în termene rezonabile, prin raportare la volumul de activitate al Secției penale din cadrul instanței supreme, la complexitatea deosebită a cauzelor ce intră în competența acestei instanțe.

În ceea ce privește modalitatea de instrumentare a cauzelor, din verificarea dosarelor de fond, apel, recurs și recurs în casație aflate pe rolul instanței supreme sau, după caz, soluționate de către *Înalta Curte de Casație și Justiție*, a reieșit faptul că instanța supremă a soluționat cauzele care constituie obiectul controlului cu respectarea normelor

procedurale și regulamentare și în termene rezonabile, prin raportare la volumul de activitate al Secției penale din cadrul instanței supreme.

Sub aspectul duratei procedurilor judiciare, Secția constată, din datele comunicate de către Inspekția Judiciară, duratele de timp cuprinse între 2 și 10 luni ale cauzelor care se află la fond pe rolul instanței supreme. Dintre acestea, 3 dosare sunt în faza camerei preliminare, 2 în curs de judecată a fondului, iar 1 dosar a fost soluționat pe parcursul controlului.

În privința dosarelor din apel, acestea sunt înregistrate pe rolul instanței supreme de cel mult câteva luni, fiind soluționate cu operativitate de către Înalta Curte de Casație și Justiție (termene de judecată la o perioadă de maximum o lună, pentru discutarea măsurilor preventive, într-un singur dosar fiind acordat termen pentru administrarea probatoriului).

Soluționarea dosarelor în recurs și în recurs în casație s-a raportat la perioade cuprinse între 3 luni și 1 an.

Pe parcursul perioadelor sus-menționate, au fost acordate termene de judecată în conformitate cu normele procedurale, asigurându-se respectarea și garantarea drepturilor procesuale ale participanților la judecată (studiere dosar, administrare probe, angajare apărător, soluționare incidente procedurale etc.).

Verificările efectuate de către Inspekția Judiciară au relevat faptul că judecătorii, atunci când s-a impus aceasta, au luat măsuri de impulsione a procedurilor judiciare, în sensul că au emis mandate de aducere ori au aplicat amenzi judiciare martorilor sau apărătorilor părților.

Termenele de judecată au fost acordate la intervale optime și rezonabile, cu mențiunea că o durată mai mare de timp a fost afectată, câteodată, stabilirii primului termen de judecată (uneori, până la 5 luni), aspect care se justifică prin raportare la volumul însemnat de activitate al Secției penale a instanței supreme.

În acest context, au fost identificate situații în care judecătorii au procedat la preschimbarea termenelor de judecată, urmărind astfel în permanență reducerea duratei procedurilor, ca o modalitate de compensare a duratei de timp afectate primului termen de judecată.

Într-o singură cauză, s-a constatat intervenirea prescripției speciale a răspunderii penale, însă acest lucru s-a datorat faptului că instanța a făcut aplicarea legii penale mai favorabile, conform art. 5 din Noul Cod penal, care a redus termenele de prescripție.

Secția constată, pe baza verificărilor Inspecției Judiciare, că durata de timp afectată procedurilor în cauzele de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție se caracterizează prin celeritate, promptitudine și eficiență, dispunându-se măsurile necesare unei bune și reale administrări a actului de justiție.

Cu privire la măsura sechestrului, din datele obținute de către Inspekția Judiciară, a rezultat că, la judecata în primă instanță, fără excepție, în fiecare dintre aceste dosare, în faza de urmărire penală a fost instituit sechestrul până la concurența valorii probabile a prejudiciului. De altfel, cu privire la unul dintre dosarele de fond, care între timp a și fost soluționat, s-a menținut sechestrul asupra bunurilor imobile etc.

La cauzele aflate în faza de judecată a apelului, au fost menținute dispozițiile hotărârilor pronunțate în primă instanță cu privire la măsurile asigurătorii.

În general, instanța supremă, ca instanță de recurs, s-a pronunțat asupra sechestrului exclusiv prin decizia prin care a soluționat recursul, fie în mod explicit, prin referire expresă la menținerea acestei măsuri, fie implicit, prin sublinierea că se mențin celelalte dispoziții ale hotărârilor recurate, în special în cazul admiterii parțiale a căii de atac.

Analiza cauzelor aflate pe rolul instanței supreme s-a realizat cu privire la fiecare dosar în parte, situație care a condus la o mai bună evidențiere a modalității de rezolvare a cauzelor, putându-se desprinde o concluzie asupra modului general în care este abordată soluționarea dosarelor din categoria celor ce fac obiectul controlului.

Conform Inspecției Judiciare, a existat o preocupare generală și constantă a judecătorilor din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru accelerarea judecării în dosarele verificate, în condițiile unui personal insuficient raportat la volumul de muncă și al resurselor materiale necorespunzătoare unei instanțe supreme, constatându-se astfel o continuare a bunelor practici în materie penală, instituite anterior de către conducerea instanței și judecătorii Secției penale.

În ceea ce privește *curțile de apel*, Secția pentru judecători reține că pe rolul acestor instanțe, la data de 1 aprilie 2015, se aflau un număr de 2152 de dosare, având unul dintre obiectele sus-menționate, iar în perioada 1 ianuarie 2013 – 1 aprilie 2015 au fost soluționate 2813 astfel de cauze.

Din acestea, 1410 dosare au o vechime în sistemul judiciar mai mică de 1 an, 673 cauze se situează între 1-3 ani, 60 între 3-5 ani, iar 8 dosare sunt mai vechi de 10 ani.

Prejudiciului stabilit de instanțele de judecată (prin hotărâri definitive pronunțate în intervalul 1 ianuarie 2013 – 1 aprilie 2015) s-a situat la nivelul sumelor de lei, euro, USD, GBP, CAD, AUD, CZK și NZD.

În ceea ce privește măsurile dispuse în cursul judecării, pentru o bună instrumentare a cauzelor, se impune analiza acestor măsuri, fapt determinat de dreptul părților la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, drept care beneficiază de consacrare constituțională (art. 21 alin. 3 din Constituția României).

Analiza caracterului rezonabil al termenului în care sunt soluționate dosarele cu care sunt investite instanțele naționale trebuie să se realizeze inclusiv prin utilizarea criteriilor pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului le-a creat prin jurisprudența sa.

Cu ocazia analizării respectării termenului rezonabil de soluționare a cauzelor, drept care beneficiază de consacrare constituțională (art. 21 alin. 3 din Constituția României), au fost identificate cauze obiective și cauze subiective de amânare a judecării.

Printre cauze obiective de amânare a judecării cauzei, Secția pentru judecători reține: complexitatea cauzelor, administrarea unor probe prin comisie rogatorie, dificultăți în procedura de citare în cazul unor inculpați aflați în stare de detenție, parcurgerea mai multor stadii procesuale ca urmare a casării hotărârilor cu trimitere spre rejudecare la prima instanță ori la instanța de apel, soluționarea unor cereri de strămutare, comportamentul părților, necomunicarea în timp util a relațiilor solicitate de instanță altor instituții sau autorități, administrarea cu dificultate a probei cu expertiză financiar-contabilă, din motive imputabile experților, declinările succesive de competență urmare a modului diferit în care instanțele au interpretat anumite dispoziții legale ori reaudierea inculpaților și a martorilor în situația în care cercetarea judecătorească este

efectuată parțial de un alt judecător, urmare a jurisprudenței CLEDO (Cauza Beraru contra României, motivarea cu întârziere a apelului de către parchet, lipsa interpretărilor de limbă chineză, persană și turcă, etc.

Printre cauzele subiective de amânare a judecării cauzei, Secția pentru judecătoria a reținut: depășirea termenului de 15 zile prevăzut de lege pentru amânarea pronunțării; redactarea cu întârziere a hotărârilor; amânarea repetată a pronunțării cauzei, urmată de repunerea acesteia pe rol, iar apoi de amânarea din nou în mod succesiv a pronunțării; lipsa de fermitate a unor instanțe de judecată (neluarea măsurilor preparatorii pentru asigurarea citării tuturor părților, nesancționarea conduitei avocaților aleși în situațiile în care nu s-au prezentat, nu și-au asigurat substituirea ori nu au făcut dovada imposibilității de prezentare, etc); acordarea mai multor termene pentru lipsă de apărare și pentru imposibilitatea de prezentare a apărătorilor aleși ai inculpaților fără ca aceștia să asigure substituirea; omisiunea judecătorului fondului de a examina acuzațiile aduse prin actul de sesizare și ignorarea dispozițiilor instanței de casare.

În situațiile în care inspectorii judiciari au constatat că prelungirea duratei procedurilor este imputabilă judecătorilor, au demarat efectuarea verificărilor prealabile, ceea ce a condus la sesizarea din oficiu a Inspecției Judiciare cu privire la existența indiciilor privind eventuala săvârșire a abaterii disciplinare reglementate în prezent de art. 99 lit. h) teza I din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată.

Cele 6 sesizări din oficiu vizează judecători care își desfășoară activitatea la instanțe din raza Curților de Apel

Se mai reține că în situațiile în care, deși Inspectorii judiciari nu s-au sesizat, din oficiu, sub aspectul existenței indiciilor abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h) teza I din Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, în vederea eliminării cauzelor subiective care pot conduce la prelungirea procedurilor judiciare în acest tip de cauze, se impune acordarea unei atenții sporite atât din partea judecătorilor de caz, cât și a conducerii instanțelor, în gestionarea unui management mai eficient, pentru soluționarea cu celeritate a acestora.

Secția pentru judecători, analizând măsurile dispuse de instanțe pentru asigurarea recuperării prejudiciilor în dosarele aflate pe rol prin prisma verificărilor efectuate de către Inspekția Judiciară, constată următoarele:

Există o incidență redusă a situațiilor în care în timpul judecării s-a pus în dezbatere și s-a dispus luarea unor măsuri asigurătorii, în majoritatea situațiilor, prin hotărârea de condamnare fiind menținute măsurile asigurătorii dispuse de parchet în cursul urmăririi penale.

În cazuri izolate, au fost luate măsuri de indisponibilizare a bunurilor de către instituțiile financiare locale, urmare a dispozițiilor instanței de judecată.

În situația în care s-a constatat absența unor măsuri asigurătorii în cursul urmăririi penale, dar și neadoptarea unor astfel de măsuri în cursul judecării, din relațiile comunicate de instanțe se reține că, de regulă, motivul invocat a fost acela al inexistenței unor bunuri în proprietatea inculpaților, fapt constatat în cursul urmăririi penale, fără a se mai efectua verificări de către instanțe sub acest aspect în cursul judecării.

În conformitate cu dispozițiile art. 11 din Legea nr.241/2005, art. 32 – 33 din Legea nr. 656/2002 și art. 20 din Legea nr. 78/2000, în cazul în care s-a săvârșit o infracțiune prevăzută de aceste legi, luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie.

Aceste norme legale derogă de la dispozițiile dreptului comun doar în ceea ce privește posibilitatea organului judiciar de a aprecia dacă, în raport cu circumstanțele cauzei, se impune sau nu luarea unor măsuri asigurătorii în condițiile Codului de procedură penală.

Verificările efectuate de către inspectorii judiciari au relevat faptul că, de regulă, au fost puse în executare dispozițiile din hotărâri referitoare la despăgubiri, confiscare și măsuri asigurătorii, modalitatea concretă nefiind însă unitară în toate privințele.

Cu referire la situațiile în care s-a dispus confiscarea, a fost semnalat faptul că au fost întâmpinate dificultăți în dosarele în care s-a dispus confiscarea pachetelor de țigări provenite din contrabandă, Comisia de preluare și distrugere a bunurilor intrate în posesia statului prin confiscare dispusă în temeiul unor hotărâri judecătorești definitive/irevocabile stabilind că țigările urmează a fi predate unor operatori autorizați.

În acest sens, au fost indicate de către reprezentanții organului de valorificare câteva societăți comerciale, însă acestea au infirmat că pot prelua astfel de bunuri.

Referitor la practicile neunitare în materia analizată, verificările efectuate au condus la constatarea existenței mai multor situații de interpretare diferită a textelor de lege incidente.

Date fiind practicile neunitare ale instanțelor în materia analizată, Secția apreciază că este necesară aprofundarea acestora în cadrul întâlnirilor de practică neunitară.

În afara de aspectele sus-reținute, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii apreciază întemeiate toate propunerile formulate de către Inspekția judiciară.

Raportul întocmit de către Inspekția judiciară a fost comunicat tuturor instanțelor implicate, o parte dintre acestea formulând obiecțiuni, după cum urmează:

Prin adresa nr. 2634/A/2015 din data de 29.06.2015, conducerea Curții de Apel Suceava a formulat obiecțiuni în ceea ce privește tergiversarea soluționării unor dosare și sesizarea din oficiu a Inspekției judiciare în legătură cu activitatea a două doamne judecătore, precum și în ceea ce privește propunerea de sesizare a Direcției legislație, documentare și contencios din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii/Ministerul Justiției în vederea unor modificări regulamentare-legislative.

Secția pentru judecători apreciază întemeiat răspunsul Inspekției judiciare la obiecțiunile sus-expuse, în sensul că, pe de o parte dispozițiile art. 45 alin. 2 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii permit sesizarea din oficiu de către Inspekția judiciară, fără posibilitatea formulării unor obiecțiuni sau a unei contestații de către magistrații vizați, iar, pe de altă parte, propunerile de sesizare a Consiliului/Ministerului pentru modificări regulamentare/legislative nu se regăsesc în recomandările finale ale Inspekției judiciare, astfel că nu se impune o analiză suplimentară.

Prin adresa nr.3/9399/C din data de 30 iunie 2015 a Curții de Apel București au fost înaintate obiecțiunile formulate de către Tribunalul București – Secția I Penală.

Conducerea Secției I Penală a Tribunalului Bucureștia formulat critici față de cele reținute în raportul de control privind punerea în executare a dispozițiilor din hotărârile penale referitoare la despăgubiri, confiscare și măsuri asigurătorii, măsurile dispuse în acest scop.

În concret, au fost prezentate justificări pentru cele reținute în raport și s-a susținut că formele de punere în executare a dispozițiilor hotărârilor judecătorești au fost emise în ziua primirii extrasului sau în ziua imediat următoare, cu excepția unui dosar, unde există o întârziere de 10 zile.

Secția pentru judecatori observă menționarea în raport a faptului că verificările au fost efectuate în baza datelor statistice comunicate de către instanță, astfel că s-a reținut că Biroul de executări penale din cadrul Tribunalului București emite adresele privind punerea în executare a măsurilor asigurătorii dispuse de instanță sau a confiscării, în marea majoritate a cauzelor din cele evidențiate, la data rămânării definitive a hotărârii sau la un interval de 1-7 zile, existând situații singulare și reduse ca număr în care formele de executare s-au efectuat la un interval de 16-39 zile. În consecință, raportat la data comunicată de instanță privind rămânerea definitivă a hotărârilor, s-a concluzionat că formele de executare în dosarele menționate s-au efectuat cu întârziere.

Acceași este și situația altor dosare pentru care s-a reținut că nu s-au primit confirmările la adresele emise de Biroul executări penale și nu s-a procedat la recomunicare, constatările fiind efectuate în raport de relațiile comunicate, inițial, de Tribunalul București, dar și de completările ulterioare transmise la solicitarea inspectorului judiciar desemnat.

Astfel, în condițiile în care s-a constatat, ulterior întocmirii raportului, că relațiile comunicate Inspecției Judiciare nu au reflectat evidențele Biroului executări penale, verificările efectuându-se raportat la aceste date transmise, nu se pot imputa Inspecției Judiciare neconcordanțele menționate.

De asemenea, au fost formulate obiecțiuni de către Tribunalul București – Secția I Penală cu privire la propunerea vizând modificarea art. 123 alin. (2) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, precum și propuneri de modificare a acestei norme regulamentare, ori acestea privesc propunerile formulate și nu constatările Inspecției Judiciare, cu privire la care se pot formula obiecțiuni. Mai mult, astfel cum s-a

evidențiat mai sus acestea nu se regăsește în recomandările finale ale raportului, astfel că nu se impune o analiză suplimentară sub acest aspect.

Asfel, Secția urmează a-și însuși răspunsul Inspecției judiciare la obiecțiunile Tribunalului București.

De asemenea, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii apreciază justificată opinia Inspecției judiciare referitoare la punctul de vedere formulat de către doamna judecător Kovacs Simona din cadrul Judecătoriei Târgu Secuiesc, referitoare la instrumentarea unui dosar de pe rolul instanței la care doamna magistrat funcționează. În mod corect s-a constatat că obiecțiunile nu au fost formulate de către instanțele implicate, ci de către un magistrat față de care s-a dispus sesizarea din oficiu a Inspecției judiciare, astfel că susținerile menționate urmează a fi analizate la soluționarea dosarului disciplinar.

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 41 lit. g) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu unanimitatea voturilor membrilor prezenți;

SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI A CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE

Art.1 – Însușirea răspunsului Inspecției Judiciare la obiecțiunile și observațiile formulate la Raportul Inspecției Judiciare nr.2133/IJ/1275/DIJ/2015 având ca obiect respectarea dispozițiilor legale referitoare la modalitatea de instrumentare a cauzelor, precum și din perspectiva practicii judiciare a instanțelor judecătorești sub aspectul măsurilor dispuse pentru recuperarea prejudiciilor în dosarele penale având ca obiect anumite categorii de infracțiuni.

Art.2 – Aprobarea Raportul Inspecției Judiciare nr.2133/IJ/1275/DIJ/2015 având ca obiect respectarea dispozițiilor legale referitoare la modalitatea de instrumentare a cauzelor, precum și din perspectiva practicii judiciare a instanțelor

judecătorești sub aspectul măsurilor dispuse pentru recuperarea prejudiciilor în dosarele penale având ca obiect anumite categorii de infracțiuni.

Art.3 – Aprobarea următoarelor măsuri cuprinse în Raport:

1. Comunicarea raportului curților de apel și Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru a dispune asupra propunerilor și măsurilor care se impun pentru înlăturarea deficiențelor și reducerea riscurilor în cazul vulnerabilităților constatate, conform propunerilor și recomandărilor cuprinse în prezentul raport de control.

2. Dezbaterea, în cadrul ședințelor de învățământ profesional și a întâlnirilor lunare ale judecătorilor, a temelor de interes în domeniul analizat; discutarea situațiilor care au generat interpretarea și aplicarea neunitară a legii în situațiile expuse în cuprinsul concluziilor raportului de control, în vederea stabilirii unor proceduri de lucru unitare în materia măsurilor asiguratorii.

3. Comunicarea Institutului Național al Magistraturii a prezentului raport, pentru a se aprecia cu privire la oportunitatea includerii în tematica referitoare la practicile neunitare ale instanțelor judecătorești a aspectelor rezultate din verificările efectuate de către Inspekția Judiciară, în aplicarea Hotărârii nr. 148/19.03.2015 a Consiliului Superior al Magistraturii – Secția pentru judecători. Totodată, se impune ca Institutul Național al Magistraturii să continue formarea profesională a judecătorilor în materia executărilor penale și civile.

4. În vederea soluționării cu celeritate a cauzelor în materia analizată, în cazul reînregistrării dosarelor în vederea rejudecării, după casarea cu trimitere, repartizarea aleatorie să se realizeze luând în considerare durata totală a procesului, în raport de data înregistrării în sistem a actului de sesizare, ori de existența unor cicluri procesuale anterioare, și nu doar strict în conformitate cu parametrii de repartizare configurați la nivelul instanțelor de judecată, asociați obiectului cauzei. În acest sens, judecătorii investiți cu soluționarea cauzelor urmează a aprecia asupra oportunității preschimbării termenului de judecată în conformitate cu prevederile art. 353 alin. (10) din Codul de procedură penală.

Art.5 – Transmiterea unei solicitări publice către Parlamentul României cu privire la necesitatea urgentării procedurii în vederea adoptării Legii privind Agenția

pentru recuperarea prejudiciilor constatate prin hotărâri judecătorești și emiterea unui comunicat de presă cu privire la acest aspect.

Art.6 - Prezenta hotărâre se comunică Inspecției judiciare și Direcției legislație, documentare și contencios, pentru a fi pusă în aplicare, conform legii.

Data în București, la data de 03 septembrie 2015

Președinte,
Judecător Marius Badea TUDOSE

